

21.11.84

Ο κόσμος του πνεύματος Ο κόσμος της τέχνης

Ενας μεγάλος Ιρλανδός δημιουργός Η ζωή του Οσκαρ Ουάιλντ μεταξύ δόξας και τραγωδίας

Όταν μιλάμε για άγγλικό χιούμορ, ή ακόμη μας τρέχει στον Μπέρναρ Σά και στον Οσκαρ Ουάιλντ. Και οι δύο, όμως, αυτοί μεγάλοι δάσκαλοι του χιούμορ, δεν είναι Άγγλοι, είναι Ιρλανδοί, γεννημένοι στο Δουβλίνο, το 1856.

Πατέρας του Ουάιλντ, ένας γιατρός φημισμένος για τις επιστημονικές του δραστηριότητες - αλλά και για μερικές άλλες όχι ιδιαίτερα έγκραφες (οι κακές γλώσσες λένε, ότι, αν μερικά παιδιά του Δουβλίνου, μπορούσαν να πετύχουν επίσημα αναγνώριση της πατρότητάς τους, ο Οσκαρ δεν θα είχε ένα μόνο αδελφό). Όμως, οι έπισημονικές, διανοητικές και αισθηματικές άσχιες του διάσημου Ιρλανδού γιατρού, δεν έκαναν τον πνευματικό του άνθρωπο. Ο Ουίλλιαμ Ουάιλντ, είχε αξιοσημείωτη επίδοση σε μελέτες φιλολογικές και αρχαιολογικές, επίδοση που δεν μπορούσε να άφησει άυπηροστο το νεαρό Οσκαρ.

Μεγαλύτερη, όμως, επίδραση, δέχθηκε ο Οσκαρ από την μητέρα του, γυναίκα με αρκετή κλασική μόρφωση και εξαιρετική χάρη στην όμιλία. Το «μυστικό της επιτυχίας» της στην προφορικό λόγο ήταν το ότι χρησιμοποιούσε συχνά στις προτάσεις της έξυπνα αποφθεγμάτα - χωρίς όμως να είναι πάντοτε σύμφωνα με τις ηθικές αρχές. Έτσι, το περιβάλλον όπου ο Οσκαρ πέρασε τα παιδικά του χρόνια είχε μέσα του όλα τα στοιχεία που κυριαρχούν στην κατοπινή του ζωή.

Σαν μαθητής, όπως κι αργότερα σαν απουαστής σε ανώτερες σχολές ο Οσκαρ διάβαζε πολύ και μάθαινε γρήγορα. Σπουδαστής στην Οξφόρδη ακόμα, κι ενώ είχε ήδη κερδίσει ένα χρυσό μετάλλιο σε έναν διαγωνισμό με θέμα τους αρχαίους Έλληνες κομωκούς, άρχισε να εκπληρώνει την ξεχωριστή και παράδοξη προσωπικότητά του.

Ο ΠΑΡΑΓΕΝΟΣ

Ταξίδεψε στην Ιταλία και στην Ελλάδα και γύρισε ποτισμένος από την όμορφη του αρχαίου κόσμου. Δόθηκε με όλη του την ψυχή στις κλασικές σπουδές και κειμήριε τις διατριβές και τα θραύσματα ένα μετά το άλλο.

Η φήμη της ζωής του στην Οξφόρδη, και μερικές καλές σχέσεις που είχε αποκτήσει εκεί, είχαν προετοιμάσει ως ένα βαθμό το έδαφος του Λονδίνου για την επικράτηση του

χρόνια, περίπου, έκανε τους θεατρικούς επιχειρηματίες να σκεφθούν να την μεταφέρουν και στην Αμερική. Για να ενδιαφερθούν όμως οι Αμερικανοί έπρεπε να γνωρίσουν το πρότυπο του μελοδραματικού ήρωα. Ο Οσκαρ Ουάιλντ κλήθηκε να δώσει στις πόλεις της Αμερικής μία σειρά διαλέξεις για το σισθητικά κίνημα και δέχθηκε την πρόκληση αυτή.

Έκανε πάνω από διακόσιες διαλέξεις στις Ηνωμένες Πολιτείες και τον Καναδά άλλες με επιτυχία και άλλες χωρίς. Ο καρπός του ταξιδιού του, Ένα άρκετο στρωγυλιό χρηματικό ποσό. Η πρακτική συνέταξη; Η εγκατάλειψη του εξωφρενισμού στο ντύσιμο.

Και μία γεμάτη νόημα παραδοξολογία, το έθνολογικό συμπέρασμα του: «Πραγματικά, είπε, τα πάντα είναι κοντά μεταξύ Άγγλων και Αμερικανών, εκτός θέβαια από τη γλώσσα». Στα διάφορα έργα του, θάλασε κανείς τις έντυπώσεις του από τον αμερικανικό λαό.

ΕΠΙΤΥΧΙΕΣ-ΔΥΣΚΟΛΙΕΣ

Γυρίζοντας από την Αμερική ο Ουάιλντ εγκαταστάθηκε για μερικούς μήνες στο Παρίσι. Τα δημιουργήματα της περιόδου αυτής είναι «Η δούκισσα της Πάδουας», και η «Σφιγξ» σε ένα μεγάλο μέρος της. Οι λογοτεχνικές του όμως άσχιες δεν τον εμπόδιζαν από την προσπάθεια να κατακτήσει και την παρισιανή κοινωνία. Τώρα, φορούσε πράσινο παλτό με γούνες που τον έκανε να μοιάζει σαν ένα κράμα Ουίγγουρ έπαναστάση και Ιταλού μάστρου. Εβαζε πολλά κομμάτια και κροτούσε μπισσοτούμι με λαβή από ελεφαντόδοντο, στολισμένο με πολύτιμα πετράδια που θυμίζει το μπισσοτούμι του Μπαζαζ. Ήξερε περίφημα τα γαλλικά, όμως έκανε σαν να γύρισε κάποιος τις λέξεις, έτσι ώστε να κάνει τους άλλους να τις περιμένουν. Μπήκε σε παλάδι από τα φημισμένα σαλόνια εκείνου του καιρού, έτρωγε στα κομμοκράτη εστιατόρια και γενικά ζούσε μια ζωή πολυτελείας που τον ικανοποιούσε βαθύτατα. Η εξάντληση όμως των χρημάτων της Αμερικής, και η έλλειψη άλλων πόρων ανάγκασαν τον Ουάιλντ να αναγυρισθεί στο Λονδίνο. Τώρα γνωρίζεις τις οικονομικές στενοχωρίες περισσότερο από κάθε άλλη φορά. Τα αντικείμενα κάποιος αξίας που είχε μαζέψει, έπαρουν συχνά το δρόμο του ενεχυροδανειστηρίου, ενώ η ανάγκη τον κάνει να δεχθεί τις προτάσεις που του έβγιναν για διαλέξεις στο Λονδίνο και την επαρχία.

Σε μία από τις επαρχιακές του

Από τις θεατρικές επιτυχίες στο δράμα της φυλάκισης

στερούς επιγραμματικούς χαρακτηρισμούς, μία σκηνή που έβγαζε προσηγορίες και κανονικές συνθήκες από καιρά καθιερωμένες και μία παραδοξολογία που, κάτω από φαινομενικούς παραλογισμούς, έκρυβε βαθιές αλήθειες. Τα ποσοστά του Ουάιλντ ανέβη-

Μία σκηνή από την «Φωρογνήτη τραγωδία» του Οσκαρ Ουάιλντ στο ΚΟΒΕ πριν 23 χρόνια. Επαίζαν η Κλεώ Νικολάου και ο Κώστας Ματασκάς.

σαν να χιλιάδες λίρες. Το οικονομικό του πρόβλημα λύθηκε. Η θραμβευτική επιτυχία της «Βενετίας της Λαϊκής Ουνιτέρμ» δεν είχε πεσει πίσω είχε φέρει τη σωστή συνταγή για να γράψει θεατρικά έργα ικανά να άρδουσιν. Το έπιβεβαίωσαν και τα επόμενα θεατρικά έργα που έγραψε και που παιχθήκαν

φιστιέες, καυστικά λόγια, κοινότητες αλήθειες, και τον περιεχόμενο των έργων του Ουάιλντ. Νά μερικά από αυτά: - Είναι πολύ επικίνδυνο σήμερα για ένα σύζυγο το να φροντίζει τη γυναίκα του μπροστά στον κόσμο. Αυτό κάνει πάντα τους άλλους να

τους οσκαρεί. -Η μόνη διαφορά μεταξύ άγιου και άμαρτανού είναι ότι κάθε άγιος έχει παρεθόν και κάθε άμαρτανός μέλλον. -Βρίσκω εύχαριστηση στους άνδρες πουχουν πέρασι τα έθωβήματα. Σου προσφέρουν στ' αλήθεια την άφοσιση μιας ολόκληρης ζωής. -Έχω ένα ραντεβού υποθέσεων, που δε θέλω την ώρα να τό... χάσω. -Πράγματι που σ' έμάς φαίνονται πικρές δοκιμασίες, πολλές φορές είναι μεταφρασμένες εύλογες. -Οι τα λουλούδια είναι τόσο καινά εδώ, όσο οι άνθρωποι στο Λονδίνο.

Οι διάλογοι που έχει στα έργα του, δίνουν κατά τους θεογράφους του πάντα, ώχρη μόνο εικόνα του τι ήταν η κουβέντα του, ώστε και οι δριμυτεροι καθήγοροι του να μη μπορούν να άρνηθούν ότι ήταν α μεγαλύτερος «κοζέρ» της εποχής του κι από τους πιά μεγάλους όλων των εποχών. Η επιτυχία τον έκανε, θάλαγε κανείς, ακόμη πιο έξυμνο και η κουβέντα του έγινε ενδιαφέρουσα κι ελλκυστική όσο ποτέ.

Ο ΝΑΡΚΙΣΣΟΣ

Τό έπιθλητικό του παράστημα, τα σπιθηρόβολα μάτια του, η ακαθάρτη γοητεία που άναβόταν από το άπομο του, αλλά πάνω από όλα η μαλακή, εύλιγιστη φωνή του, που ήταν ικανή, άνεβανόνια στους ψηλότονους θάους της χαμηλώνοντας σ' ένα άπαλάτοιο ψιθύρισμα, ν' άνα έκανε όλες τις αποχωρήσεις του συναισθημάτων, αυτό όλα σιχαλωτίζαν τον άκραση του και του φήγαν άληθιμότητα για πάντα έντυπωσης από τόν όμιλητη, είτε σε διαλογική συζήτηση είτε σε άφήρηση μύθου. Γιατί και στη μυστολαστική ικανότητα ο Ουάιλντ ήταν άφρατος: «Όταν πέθανε ο Νάρκισσος» έλεγε, «Τ' άριολομοκούνδον ήσαν άρηγορηγοι και ζήτησαν από το ποτάμι σάγονες νερά για να τόν κλάψουν. -Κι άν άλες οι στανόγες του νερού μου, ποτά άπάντησε το ποτάμι, ήταν άσπυρα κι πάλι δέ θέ μ' άφροντον ούτε και μένα να τόν κλάψω, γιατί

νομίζον πως τη δέννει όταν είναι μόνοι τους. - Η ζωή είναι ένα πράγμα εξαιρετικά σπουδαίο, ώστε να μην επιτρέπεται να μιλούμε σωσάρα γι αυτήν. - Τι θα πεν κουνός; Ένας άνθρωπος που ζέρει την τιμή του κάθε πράγματος και την άξια κανενός. -Στην εποχή μας, τό να είναι καλό είναι παράσημ άπέναντί του είναι καλό.

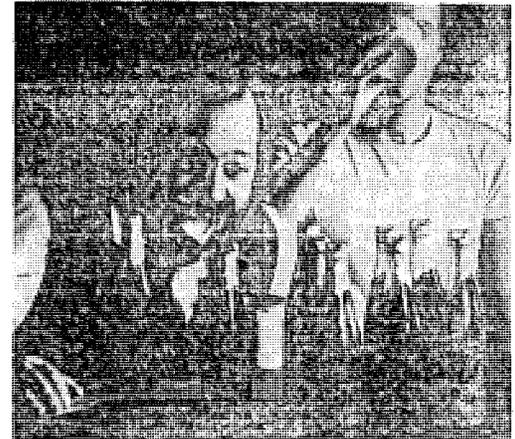
στά του «άνωτερου» που έπαρνε μπροστά στην κοινωνία και στη ζωή, είχαν σαν άποτέλεσμα να αύξησαν την αντίδραση. Ο κόσμος τώρα, άρχισε να σχολιάζει με δυσφορία τά όσα άδισαζε ένας άνθρωπος που στεκόταν σε τέτοιο ύψος, ώστε τά λόγια του και οι πράξεις του, να άπειλούν με σημαντικό κλανισμό μία κοινωνία, που ένα από τά κύρια θεμέλια της, τάτε τουλάχιστον, ήταν οι ηθικές αρχές που έκανε πως πρόσθετε.

ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ

Θαυθήκαν τις επικήσεις που είχαν άκαλοθύσει την έκδοση του «Πορτρέτου του Νάτιρον Γκρέιν», άβερσαν άνθηκη τη «Σαλίμω» και άρχισαν να σχολιάζουν με άναγκαστη της διαδόσεως που άφρονισαν πλευρές της ιδιωτικής του ζωής. -Ο συνδέσμος του ειδικά με τόν λάρδο Νάτγκας, έγινε και η αίτια της τόσο άδολης συνέταξης της ιστορίας του. Ο πατέρας του λάρδου, φοβούμενος κάποια δυσφήρηση του γιου του, προσάβησε να τόν τραβήξει από τη συντροφιά του Ουάιλντ - χωρίς όμως κανένα άποτέλεσμα. Γι' αυτό, άλλάσε τακτική και άφρονισ την έπιθεση εναντίον του Ουάιλντ, προσάλλωντάς τον. Ο Ουάιλντ, τότε, μήνους τον μαρκιστόν -τόν πιά έπισημό από τους ύβριστες του, για δυσφήρηση.

Η δική αυτή, στράφηκε εναντίον του. Έτσι, ο Ουάιλντ θήκε από την αίθουσα του δικαστηρίου για να μπει στη φυλακή, με μία άπόφαση που τόν καταδικάζει σε δύο έτών καταναγκαστικό έργο. Μέσα στη φυλακή έγραψε το περίφημο «Ντέ Προφύνη» ένα μακροσκολλέστατο γράμμα, στά φίλο του Ντάγκας. Το έργο αυτό δεν άβηρησε να χαρακτηριστεί σαν θιβάια, παρά σαν «ό λυμρός ένας τραυματισμένου που παλεύει με τον παραδέρμεν». Βγαίνοντας, ένα ράκος, άπ' τη φυλακή, έγραψε την «Μπαλάντα της φυλακής του Ράντινγκ». Το ποτό τόν συνόδεσε παντού. Όμως και η ευδοθεία κάπου-κάπου έκανε την εμφάνισή της. Σε μία τέτοια στιγμή, του σύστησαν μία κυρία με ταλέντο καλλιτεχνικό, αλλά φοβερά άσχημη. Όταν την είδε ο Ουάιλντ, έμεινε με τα στόμα άνοικτό από την άσχημία της.

«-Ελάτε, λοιπόν κ. Ουάιλντ τού λέει έκείνη. Ομολογείστε ότι είμαι η άσχημότερη γυναίκα ο' όλη την Γαλλία». Ο Ουάιλντ υποκλίναται και άπαντάει με τόν πιο γενναίο τρόπο: «Σ' όλον τόν κόσμο, κυρία μου, σ' έλε τόν κόσμο». Όταν πάλι κάποιος

Μία σκηνή από την παράσταση του έργου «Κουρέλια από μετάξι».

Θεατρικές παρουσιάσεις

ΒΑΤΣΛΑΒ ΧΑΒΕΛ, «Κουρέλια από μετάξι» από την «Αθηναϊκή Σκηνή»

Δοσιμένο σε διασκευή, που έκανε ή πεντάδα των ήθοποιών της «Αθηναϊκής Σκηνής», τό έργο του Χάβελ παρουσιάζει άξίολογο ενδιαφέρον, χωρίς να μισρούσε να κάνουμε, πάντως, αγκυριές με τό πρωτότυπο. Τό ενδιαφέρον πο παρουσιάζει τό έργο του Χάβελ είναι διπλό: μάς άπασχολεί και άπό την άποψη του περιεχομένου, του κοινωνικού του προβληματισμού, αλλά και από την άποψη της δομής. Ο συγγραφέας χωρίζει τό έργο σε δύο μέρη, που συνδετικός τους κρίκος, ο πιά προφανής, είναι ένας συγγραφέας, που γίνεται ο δέκτης ή ο στόχος των προβλήματων άλλων άτόμων (διηγήριμωμ είναι ή άλήθεια) με έμμεσα σκοπό να άδισει ο' αυτά κάποια άση φυσικά, τά πρόσωπα αυτά, ένας προσυράρχης έργουσταίος και ένα φιλικό ζευγάρι. Εκκινούν με την πρόφαση ότι θέλουν να λύσουν τά προβλήματα του συγγραφέα, όχι τα πνευματικά του αλλά τά οικονομικά ή τά οικογενειακά. Στην πρώτη περίπτωση, ο προσυράρχης υποτίθεται ότι είναι τό ισχυρό πρόσωπο που θέ κρίνει την τύχη του συγγραφέα, που δουλεύει από έργοστασιο σαν έργατης. Βαθμιαία σ' άποκαλυφθεί ή άνασφάλεια του προσυράχτη και ή άναγη να πωεί επίσκεψη σ' ένα φιλικό ζευγάρι και εκεί θα δεχτεί ένα χειρόγραφο συμβουλιών, αλλά και έντυπωσιακών έπιδείξεων καλοχώρας, έπιπαστης ευτυχίας. Στην ουσία τό ζευγάρι νιώθει την ανάγκη να επικοινωνήσει με τόν άλλο κόσμο ή να έχει την κατάφωση (αν όχι τό θαυμασμό) για τόν τρόπο ζωής του. Είναι χαρακτηριστικό τό ότι στά δύο μέρη έχουμε μία παράλληλη άνάπτυξη της σχέσης του συγγραφέα με τους άλλους. Υπάρχει ή τάση της επανάληψης της κουβέντας (άκόμη και φράσεων κλισιό) και μία αύξανόμενη ένταση που φτάνει στην καταρρέωση του άλλου μέρους, στην προσπάθεια του συγγραφέα να κρηθεί με την ήμερία του και την αύτοκρίση του, αλλά και στην τελική του ύποχώρηση. Ο συγγραφέας, που και στις δύο περιπτώσεις είναι λιγομίλητος, αλλά σταθερός στις άποφές του, τελικά ύποχωρεί και δέχεται να παίξει τό παιχνίδι των άλλων, ίσως γιατί κάπου τούς ληστώνει ή γιατί τό σθένος του φτάνει μέχρι ένα ορισμένο σημείο. Και, φυσικά, μέσα από τις σχέσεις αυτές θγαίνουν ένα σωρό προβλήματα, όπως ή έρρωσιακή σχέση, ή οικογενειακή ζωή, ή καταναλωτική κοινωνία, ή τάση μιμητικού ή εμφάνισης μιας κουλοτουρας, πολλές φορές ή κενότητά του λόγου μιας συναναστροφής. Και όλα αυτά μ' ένα τραγικό χιούμορ, μία μαύρη διασκέδαση που βαθμιαία καταεσχεζεί τό παρατετατόματα της αύτοκρίσεως, της εύπρηπείας.

Τό πολύ ενδιαφέρον αυτό έργο, που, όπως άναφέραμε, μάς σισεται σε διασκευή (και είναι ίσως κρίμα), σκηνοθέτησαν οι ίδιοι οι ήθοποιοί της «Αθηναϊκής Σκηνής», μία πεντάδα καλλιτεχνών, που δείχνουν να δουλεύουν με κέφι και έμπνευση. Η παράσταση έχει έρωμο και θηές σωστά στην έμφανεια όλης της νωροθετημένης καταστάσεως που ύφηνουν στο κείμενο. Σαφώς τό δεύτερο μέρος είναι πιά καλογραμμένο και πιά καλοστημένο κι αυτό όχι μόνο γιατί σ' αυτό άδοκλήμνεται ή σύνθεση που θέλαμε να άδισει ο Χάβελ. Οι ίδιοι οι ήθοποιοί που στήνουν την παράσταση, άποδίδουν τους ρόλους με άνεση και κάποτε φτάνουν σε έπιτεύγματα ύποκριτικής, χωρίς να λείπουν και οι άδυναμίες. Ο προσυράρχης που άπέδωσε ο Χρήστος Βαλασάκης ήταν ήθρωπικός, άνώρωπος, τραγικός όταν έπρεπε, αλλά σε κάποιες στιγμές ο ταλαντούχος αυτός ήθοποιός θα πρέπει να ελέγξει τις μεταπτώσεις της φωνής του. Λοιμότερος ο Κωνσταντίνος Τζώμας από ρόλο του σύζυγου, έδειξε ότι διαθέτει πολλά ύποκριτικά πρόνοτα και μία εύελετή ύποκριτική πού εδίνει τη δυνατοτητα να φτάνει σε στιγμές άώρειας. Η Σοφία Σειρήλη, ένορακόνουτος της σέζουα, είχε όλη την εύφροση ήτοιμια της σύγχρονης γυναίκας που της λείπει τό βαθύτατο έρωμα. Τέλος ο Κώστας Ματασκάς, έπαιξε τον ήθοποιο

μάσει ως ένα θεσμό το ζέφαρο του Λουδίνου για την επίκραση του Ουάιλντ. Το άλλοστον ντισμό το κοινό παντελόνι, μεταξένια κλάντισ, θελιδάκια σακάκι - τσά πιό άπιθνα λουλουδία που κρατούν τις φρουφές στην μπουτονιέρα του - κρύνι, ήλιοστρία, γαρφιαλά θαμμένα σε διάφορα χρώματα - τράβηξαν την προσοχή της λονδρέζικης κοινωσίας, που πρώτα όρθηκε να τόν δεχεται για να διασκεδάσει. Ώστερά όμως γιατί έβρισκε άπολαυστική τη συντροφιά του. Παρά τις μερικές επιτυχίες του έμικς, ο Ουάιλντ έβρισκε άκομα έχθρική τη μεγαλύτερη μερίδα της πουρτανικής και συντηρητικής αγγλικής κοινωσίας της Βικτωριανής εποχής. Τά σατιρικά περιόδια δημοσίευαν γελοιογραφίες του «Μεγάλου Ποντίφικως του αισθητικού κινήματος». Γράφικη μασσιτική κωμωδία είν θεάρος του και τέλος, άνέθηκε στη σκηνη ή όπερα «Νάτιενς» που σατιρίζει και τόν κινήμα και τόν άρχηγό του. Η μεγάλη επιτυχία της όπερας αυτής στο Λουδίνο, που παίζονταν συνεχώς γύρω

στο Λονδίνο και τήν έπαρχία. Σε μιά από τις έπαρχιακές του περιόδους ο Ουάιλντ γνωρίζεται στο Δουβλίνο τήν Κοινότητα Λόνι, τή κοπέλα νέντρη, με καλή ανατροφή και μόρφωση και τήν παντρεύεται. Από τό γάμο αυτό, απέκτησε δύο αγόρια.

ΔΗΜΟΙΥΤΕΣ

Η ανάγκη για ένα σταθερό εισόδημα πλέον, τόν ώδηγει να αναλάβει τήν διεύθυνση ενός μεγάλου περιοδικού ενώ συγχρόνως γράφει τους «Στοχασμούς», τό «Πορτρέτο του Ντόριαν Γκρέν» και τήν «Σαζάμη». Τά χρόνια που έρχονται είναι, άναμφισβήτητα, γεμάτα λάμψη, θριάμβους και πολυτέλεια γι αυτόν. Για πρώτη φορά παίζεται στη σκηνη τού θεάτρου η «Η βενθόλια της λαίδης Ουίντενμπερν». Η επιτυχία τού έργου είναι άπειστη. «Τό θεατρόφιλο κοινό άναθάρθηκε και άγάπητο πού πρότυπα και τά ένοσθρική άουκρίτης ώραιότερα από ό, τ ή έφερε. Βρήκε άκομα, ένα διάλογο γεμάτο πνεύμα και τσου-

εργα που έγγραφη και πού παίχθηκαν τότε ένα μετά τό άλλο με έκπληκτική επιτυχία.

«Μιά γυναίκα χωρίς σημασία», είναι ένα από αυτά, κωμωδία, που έφερε τόν Ουάιλντ κοντά τό μεγάλο κοινό ή καλύτερα τό μεγάλο κοινό κοντά στόν Ουάιλντ, μιά κι αυτός έμενε πάντα έξω από τό πλήθος, όριστικοκρατικός στις προτιμήσεις του κι εκλεκτικός στις συντροφίες του. Τήν ίδια έποχή παίζεται για πρώτη φορά τό «Ιδεώδης αιώνας», και τό «Τι σημασία έχει τό νά είναι κανείς σοσάρως», που χρονολογικά είναι και τό τελευταίο θεατρικό τού Ουάιλντ πριν από τήν καταστροφή. Είπε πάς τό έργαζε μέσα σε τρεις εβδομάδες και συνέληξε: «Θά μπορούσα με τήν μεγαλύτερη έλάση Ουίντενμπερν ένα έργο κάθε δύο μίνες. Τό πάλ ξερατόαι από τό χρσημα. Αν χρειάζομαι χρσημα, τού χρόνου θά γράψω έξι έργα».

ΠΑΡΑΔΟΞΟΛΟΓΙΕΣ

Εξμπούο διάλογοι, παράδοξες οο-

«Στίν έποχη μας, τό νά είναι κανείς σοσάρς στίν έμιλία του είναι άπό έσκεπαδής τόν έαυτό του...»

«Τά δάκρυα είναι καταφύγιο για τίς άσχημες γυναίκες, είναι όμως κατοστροφή για τίς όμορφες...»

«Ένας άνδρας που ήθλοκαγοεί, είναι συνήθως υποκριτής. Καί μιά γυναίκα που ήθλοκαγοεί είναι χωρίς εξοίρεση άσχημη...»

«Άφήστε με νά σας εξήγηθω. -Όχι, στήμη, για νά δώσε στόν άκροατή του, τήν έντύπωση ότι ό μύθος τελείωσε και νά τόν κάνει νά σκεφθεί ότι δέν παρούσασε και τίποτε τά ξεαιρητικό. Κι ύστερα, πρόσθετε έλαστικό, τό προσδοκώτο φινάλε: «Έγώ τόν άγαπούσα, άπόντησε τό ποτόμι, γιατί, όν εσκαυθε πάνω μου, έβλεπα τό μάτια του νά καθεφτερίζονταν τό νερό μου...»

Οι θεατρικές επιτυχίες τού Οσκαρ Ουάιλντ προκόλεσαν -όπως τήν άπέμονο, ανέλασε κομμικές. Αλλά και οι πρώτες και οι δεύτερες γεννήσαν κατά φυσική συνέπεια, άντιδράσεις. Ο υπερροπικό τού τρόπος, ή

«Σ' όλον τόν κόσμο, κυρία μου, σ' όλο τόν κόσμο». Όταν πάλι κάποιος κάριος με άβήσσεις λογοτέχνη τού παρισανέθηκε όσι τά έργα του (τού λογοτέχνη) δέν βρισκόμα τήν αναγνώριση που τούς δείξει, γιατί οι κριτικοί είχαν κάνει σωμαμοισια σωητικής έναντιον του και τόν ρώτησε τι νά κάνει «να λάβετε μέρος στη συνμιμοσίαν», τού άπόντησε ο Ουάιλντ. Πέσανε τό 1900. Επτά πρόσωπα ακολουθούσαν τήν κηφεία του. Άρεκτά στεφάνια και μπουκετά σκέπασαν τόν τάφο του, όλα όμως άνώμνημα.

«Παρ' όλα αυτά, ο Ουάιλντ -κόπτεσθ νά πώ οι δύο Ουάιλντ, ό πρίν και ό μετά τήν φυλοκή- μάς θυμικεί τίς λαμπρές τοχογοφίες τών ζωγράφων της Αναγεννήσης, πού, όν και ραγιμιστές όπώ τόν χρόνο, ή, έδώ κι εκεί, κηλιδωμιστές άπ' τήν έγκλημιστικότητα, τήν άγνοια και τήν άπροσεχία τών ανθρώπων, μένον τά άριστοεργήματα πού ήσαν, και μάλιστα, πολλές φορές και πιά λαμπρά».

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΓΩΓΟΥΣΗ

Τη σούγιο, είχε όλη τήν ευδοσθή σιγορία της συγχρηνης γυναίκας που τήν λείπει τό βαθέστερο έρωμα. Τέλος, ό άλιπς Παναγιώτης, έπαιξε τό συγκρατημένο συγγραφέα άνετα και λειτουργήσε σάν καταλύτης στό όλο έργο.

Τά δύο σκηνικά τού Γιώργου Ζίκα κολόγουμε και λειτουργήσαν. Πετυχημένο και τά κοστούμια του, ίδιως αυτό δεύτερο. Γενικά: ένα έργο σύγχρονο, ένδιαφέρων, σε μιά παράσταση κολοστήμηνη, που τή θλάτει κανείς εύχάριστα.

ΝΙΚΟΣ ΜΠΑΚΟΛΑΣ

Τό ξένο ποίημα

ΖΑΝ ΜΟΡΕΑΣ

Μεσα στους τάφους...

Μεσα στους τάφους κατοίκω, μόνο οι νεκροί μ' άκούνε. Εχθρός πάντα θανάσιμος θα μένω τό έαυτού μου. Οι άνδρες κι οι άχθρικοί τή δάφνη μου κρατούνε. Οργώνω κι άλλοι χάρονται τό κάρπημα τού άγρου μου.

Κανένα δέν ζηλοφθονώ. Η δόσην τί με νοιάζει, Τρίγυρσά τό άκατάλυτο μίση, ή καρπαφάνια! Άρκει μόνο πού όσες φορές τό χέρι μου σε δόραει. Ολοένα πιό τερπινα άντηχείς, ώ λύρα μου Απολλώνια...

(Μετ. Κ.Γ. ΚΑΡΥΟΤΑΚΗΣ)

Κι έτσι δυνατά φωνάζει: Αυτοκράτορα, μεγάλε τίς φρουρές, τρίγυρσά θάλε, τό στρατό μ' ή χάσεις πάλε...»

ΟΚΥΡΙΟΣ Μάριος Γκίκιος Ρόστογκαν, διακεκριμένος παιδαγωγός και διευθυντής της υποδειγματικής σχολής «Ουάιλντ Τραγιάν», είναι αρκετά γνωστός σ' όλους όσους νοιάζονται για τήν πολιτιστική μας κίνηση, γι' αυτό άπαλλασσόμαστε από τόν κόπο νά τό κάνουμε όποιαδήποτε ρεκάμια. Περιοριζόμαστε, λοιπόν, νά δώσουμε έδώ, με πιστότητα, τή διάλεξη που έκανε στους μαθητές του, «περί κομητών».

Όριστε ή διάλεξη τού Μάριου Γκίκιος Ρόστογκαν.
 Ο καθηγητής: Πήρε από τό αξιότιμο Υπουργείο τήν άκόλουθη εγκύκλιο: «Κύριε διευθυντά, καθώς προσεγγίζει ή 1η Νοεμβρίου, όλος ό κόσμος και προπαντός οι λαϊκοί μάς, είναι βαθύτατα συκίνημενα από τήν προφητεάν του επιστήμονος Φλόμπ, σχετικώς με τό τέλος τού κόσμου, έξ αιτίας της αναντήσεως της γης μετά τού κομήτου Μπιέλα.

Τό Υπουργείον, λαμβάνει τήν τιμήν, νά παρακαλέσει ύμς -όπως προήθε εις μίαν εκλοικευτικην διάλεξιν διά τους κομητάς εις τους μαθητάς της σχολής σας γενικώς και ειδικώς διά τ άνυπόστατον των αδελφών προγνωστικόν, δηλαδή, διά τό άδύνατον της συγκρούσεως τού πλανήτη μας με άλλο ούράνιο σώμα.

Γνωρίζομε πάντες ότί ή επίδρασις των νέωνών ά όποια ζούν ταυτοχρόνως είναι άμείσθια. Ουτοι, τά παιδιά, επιστρέφοντα εις τάς οικίας των θά μεταφέρουν και τήν ένθαρρουνσιν από τήν όποιαν έχουν τόσην άνάγκην ά ί αποιδευστά ύπερ τών όποιων ή φαντασία εξοπτεται, από τις προλήψεις και τήν πίστιν εις τό άπερφοκόν.

Δεχόεστε, κύριε διευθυντά τήν εξαιρετικην μας έκτίμησιν». Ε. λοιπόν, άκούσατε πώς άπευθυνόμαι τό αξιότιμο Υπουργείο πρός έμένα έ... «μετά τιμής» «τίν εξαιρετικην μας έκτίμησιν!»... μόνο έσεις, γουρούνια, δέν ξερετε τί θα πει σεσασμός, όν και σας κατασήθω άρεκτά...

Θά έκπληρωσώμεν λοιπόν τήν άποστολήν που μάς άνανέθηκε και θά κάνουμε μια διάλεξη για τόν κομήτη.
 Ο μαθητής Ιονόκομος: Μά όρόν πέροσε ό κομήτης! Ο καθηγητής (ασυμπρόξ): Μήν κανείς φασαρία, βρομιόρη!.. Σιωπή και προσοχή, γιατί μπαινουμε στο θέμα!

Τό ξένο διήγημα

ΠΕΡΙ ΚΟΜΗΤΟΥ ΕΚΛΑΪΚΕΥΤΙΚΗΣ ΔΙΑΛΕΞΗΣ

Τού Ιον Λούκα Καρατζιάλε

μακροήη κομητή, που έχει διπλό κέντρο: ένα εδώ, στο σημείο Ομικρον και άλλο κέντρο άκριβως εκεί, στίν άλλη άκρη, στο σημείο Ωμέγα. Αυτή είναι ή διαδρομή τού κομήτη.

Ε, τώρα προχωρούμε παρακαλώ, με τόν κομήτη πέρα από τό σημείον Ομικρον στόν όρόμο του, και πάμε, πάμε πρός τόν ήλιο, ό όποιος βρίσκεται στο πρώτο κέντρο, στο Ωμέγα (Ακολουθώντας, σύμφωνα με τήν κωμική ή γραμμική ή έλλειψης, ο καθηγητής κάνει πώς σημειώνει τήν άνοδο και τήν κάθοδο στη διαδρομή τού κομήτη).

Τό όνομα «κομήτης» είναι γένους άρσενικοού. Ένας κομητής, δύο κομητάι και πρόερχεται από τή λέξη κόμη, μαλλιά, μακριές κοτσιδες και άντιστοιχως: κομητής θα πει άστέρη με μακριά μαλλιά, στίν κοινή γλώσσα άστέρη με ούρα. Η εμφάνισιν των κομητών άστρος πάντα επίδρασις στις λαϊκές μάδες, στόν όπλό λαό, πολύ περισσότερο που προηγουάν από τήν εμφάνισή τους άερόλιθοι, μετεωρίτες, άστεροειδείς, που παρουσιάζονται σάν βροχή άστειρων, τά όποια...
 Ο μαθητής Οτοπεάνου (σηκώνοντας τό χέρι): Κύριε! Ο καθηγητής: Εί! Έχεις νά κανείς κομιά παρατήρησιν... Ο μαθητής Οτοπεάνου (σηκώνοντας όρμιας): Κύριε, μια βραδιά τού περασμένου χειμάνα, ή άνα μου είδε βροχή από άστέρια, έξ... Ο καθηγητής (δυσπόνομο): Εμ, πού θελες νά τά έλασε, μέσα στίν καλύτερα... Ο μαθητής: Καί εγώ κι ό πατέρας ήσανταν έκαπλωμένοι και όταν μίχη ή μάνα στο σπίτι και μός είπε να βθούμε έξω, ό πατέρας δέν ήθελε.
 Ο καθηγητής (πίό άνωπόνομο): Λοιπόν; Ο μαθητής: Λέει ό πατέρας: «Δέν θγαίνω από τό πώλημα μ' αυτή τήν παγωνιά, κι άς ξερω πώς βρήμε και λουκάνικα... (οι μαθητές γελούν). Ο καθηγητής (πολύ άνωπόνομο): Ο πατέρας σου είναι ένας γάιδωρος, που δέν ξερει νά δώσει σωστή παιδαγωγικήσιν. (Τά παιδιά γελάνε πιό δυνατά). Ο καθηγητής πολύ ασυμπρόξ): Εί! Άρκεί! Προχωρούμε πιά πέρα και περνούμε στις άποδείξεις. (Κατεβαίνει από τήν έδρα, πηγαίνει όσον όσο μακριά, παίρνει τήν κωμική και σχεδόνεί, όχι άκριβως, με έλλειψη με έστιες πινά άποκαρμωμένους). Ε, τώρα, Μπρωκόκο, έσυ πού έχεις πιό μεγάλη «Άιση στα Μαθηματικά, πές μας λοιπόν τί ήθελα νά παρουσιάζω έγώ έδώ.
 Ο μαθητής Μπρωκόκο: Ένα... άγγούρι, κύριε. Ο καθηγητής (συγκρατώντας ένα σωμασθητικό χαμόγελο): Νά τό φάς μαζί με τή μάνα σου! (Αλλάζοντας γιόγορα τόνο). Όλο τήν κοιλία σου σκετάσει, πώς θά τήν τυλιχόσεσι!... Δέν είναι άγγούρι, φγατά!.. είναι μιά έλλειψη, μιά

σίγουρα γνώση τού καθαρού λόγου, νά ξερει σίγουρα νά κρίνει όπωσ ό Κάντ. (Οι μαθητές γελούν δυνατά). Σιωπή! Ζώα και άγροίκιοι, όταν προσπαθώ νά σας βγάλω από τή πλανημένη έκείνη πίστη, που συνέλπει τή είναι ή όγνοια και ή θλακεία!.. Γιατί ύπάρχων χαζοί και κοιτοί άναριθμητοί, οι όποιοι πιστεύουν πως κάθε κομητής είναι ένα σημάδι, μιά άπειλη, ένας κακός οίνων... Μαθητής Οτοπεάνου: Σε μάς, στό Οτοπέην, λέει, κύριε, ό πατέρας όσι στέρεψων όλες οι άγάλλωδες όταν ήρθε ό άλλος κομητής. Ο καθηγητής: Κι ή μάνα σου γιατί δέν στέρεψε. Βοδύ... Ε, πάμε παρακάτω... χωρίς συζητήσεις! Νά δούμε μόνο ποιά είναι ή δυνατοτήτια μας συνάντησης τής υδρογονισ με τόν κομητή τού Μπιέλα... (Κατηγόρηματικά). Επειτα αυτός λέει αθωαφορείς, γιατί δέν μπορεί νά γίνει κάτι τέτοιο επειδή όλοι οι σοφοί άπέδειξαν τό άντιόπει! (Με θεασητία). Ναινα ην ίστιν ειπύς. (Η ψύχη δέν κάνει πηδύματα) βρε θλακέντιο! Η ψύχη διάβασε άρεκτά χώρο, για νά έχουν τού τό ούράνια σώματα νά κινούνται πρός όποια κατεύθυνση θέλουν στό σώμα, χωρίς σύγκρουση, χωρίς ακόνδαλα: νά κάνει τό καθένα τίς άνάγκες του με τήν άνεση του! (Οι μαθητές γελούν πολύ δυνατά και θορυβούσιν). Ο καθηγητής: Μήν τσιρίζετε, γουρούνια! Μή γελάτε άνα άγροίκιο, πού δέν έχειτε παρά μόνο ένστικα και δέν αισθάνεσται τήν διοιδυτικότητα τής άνεροπλήσεως της ψύχης, ή όποια (με μεγάλη έξαρση) όπως έργάζεσαι είναι, παρακαλώ, για θεατές με διοαρτικότητα ένα θέαμα θαυμάσιο και γουησετικό... Εί! Τώρα έλάεστε όσι χτες δέ συνέθεθε τιποτά... Γιατί δέν ήρθατε στο σχολείο χτες, νά συνβεθείτε με τούς καθηγητές σας... Μαθητής Μπρωκόκο: Φοθήθήκαμε από τόν κομήτη... Ο καθηγητή: Φοθήθήκατε, χέ... Μή μου τό λέσι! Μαθητής Ιονόκομος: Εγώ ήρθα, κύριε, με τόν Πλωπόκομο Ιον και τόν Οτοπεάνου Μαριν και καθισαμε από τις δύο ίσομε τις τέσοορις κι έσεις δέν ήρθατε.
 Ο καθηγητής: Χά! Ο μαθητής: Κι όταν τό πα στή μάνα, μού πε πως δέν ήρθες άπ' τό φόβο τού κομήτη... Ο καθηγητής (θνημισμένος, με γυσιόμορ άνωκίμο με περιφρόνησιν): Σε μένα θά διδάξετε θάρρος, έσυ, και ή μάνα σου, θλακέντιο! Σε μένα, πού, από στρατό, στο Σολεφερίνο όπω ήθουμα με τό φραντζέλο και τόν ιτακόνο, είχα έναν αδερφό τόν πιό μεγάλο υπερωματικό τού ήπικού και ένα βερα από τή μέση της μνάς έπιλοχία τών ανωαρκών φρουρών!.. Έσεις, έμένα! Για, κοίτα! (Εκστασιασμένος, τραγουδάει με πολλή ήρωική έξαρση): «Στό Σολεφερίνο στίν κολόδα Ένας στρατηγός κολάζει

Τη σούγιο, είχε όλη τήν ευδοσθή σιγορία της συγχρηνης γυναίκας που τήν λείπει τό βαθέστερο έρωμα. Τέλος, ό άλιπς Παναγιώτης, έπαιξε τό συγκρατημένο συγγραφέα άνετα και λειτουργήσε σάν καταλύτης στό όλο έργο.

Τά δύο σκηνικά τού Γιώργου Ζίκα κολόγουμε και λειτουργήσαν. Πετυχημένο και τά κοστούμια του, ίδιως αυτό δεύτερο. Γενικά: ένα έργο σύγχρονο, ένδιαφέρων, σε μιά παράσταση κολοστήμηνη, που τή θλάτει κανείς εύχάριστα.

ΝΙΚΟΣ ΜΠΑΚΟΛΑΣ

Τη σούγιο, είχε όλη τήν ευδοσθή σιγορία της συγχρηνης γυναίκας που τήν λείπει τό βαθέστερο έρωμα. Τέλος, ό άλιπς Παναγιώτης, έπαιξε τό συγκρατημένο συγγραφέα άνετα και λειτουργήσε σάν καταλύτης στό όλο έργο.

Τά δύο σκηνικά τού Γιώργου Ζίκα κολόγουμε και λειτουργήσαν. Πετυχημένο και τά κοστούμια του, ίδιως αυτό δεύτερο. Γενικά: ένα έργο σύγχρονο, ένδιαφέρων, σε μιά παράσταση κολοστήμηνη, που τή θλάτει κανείς εύχάριστα.

ΝΙΚΟΣ ΜΠΑΚΟΛΑΣ